

Hét éve történt: Szabadi Béla őrizetbe vétele

A belpolitika a kormányváltás latolgatásával van tele, a feladatokat és a súlyos problémákat, ezek megoldását a kormányváltás időpontjáról való csevely szorítja háttérbe.

Láthatólag megkoptak a múltra vonatkozó emlékek és szomorú tapasztalatok, a tekintélyuralom veszélyei most mintha nem látszanának. Érdeemes tehát felidézni azokat az eseményeket, amelyek meghatározták nemcsak 2001 nyarát, hanem hosszú évekre azt is, ki alakíthat kormányt. Emlékezni kell: mitől rettent meg a magyar társadalom? Mi az, ami miatt az akkori kormánypárt (ma a legnagyobb ellenzéki párt) elbukta a 2002. évi országgyűlési képviseléválasztásokat? Sőt a 2006-osakat is. E párt lett-e mostanra ennyire jó és sikeres, vagy ellenfele hibái hozták helyzetbe? Logikus, megkerülhetetlen és változatlanul időszerű kérdések. Önvizsgálatot ugyanis nem tartottak, így készülnek a hatalom megszerzésére. Ez pedig minden lehet az ország szempontjából, csak nem megnyugtató.

Ezen aggodalmakhoz és dilemmákhoz képest értelmezhetetlen az az „újságírói” vélemény, miszerint a Szabadi-ügy ma már nem érdekes. Ha így is lenne, kötelességük lenne az érdeklődést felkelteni. De nem így van, a társadalmat nagyonis érdekli, mi történt, de ezt el akarják hallgatni. Eldöntötték, hogy e kérdésekről ne essék többet szó, az emlékekkel ugyanis a kételyek is eltemethetők. Persze csak időlegesen, annál döbbenetesebb lehet majd az ébredés.

Az őrizetbe vételre, amit másnap már követett a letartóztatás, másért is kell emlékeznünk. A segítség elmaradása okán is. Azok, akik tudták miről van szó és megvolt a lehetőségük arra, hogy fellépjenek, nem cselekedtek. Olyan ember sem tett, aki hasonlókat szenvedett el évtizedekkel korábban. Nemrég viszont kiscgazdákat lelkesítő előadást tartott.

Következzék egy részlet a Bilincs és poráz című könyvemből, ami az őrizetbe vétel előtti órák eseményeit eleveníti fel. 2001. június 21-e délelőttjén. Akkor voltam utoljára a Belgrád rakparti kiscgazda székházban.

*

„Eljött tehát június 21-e. 8 óra után felhívott Szögyényi. – Jó hírem van, legalábbis így gondolom – mondta. – Egyik kollegám hallotta a Nap TV-ben, hogy Sódor István fővárosi főügyész kijelentette, hogy nem akarnak téged előzetesbe venni. Pontosabban azt mondta, hogy erről megoszlik az ügyészek véleménye, van, aki mellette van, van, aki ellene. Sódor szerint viszont ebben az ügyben nincs szükség egy politikus letartóztatására. Bekérettem a kazettákat, most nézzük át – folytatta. Később visszahívtam és érdeklődtem, megtalálták-e a riportot. – Még nem, de nyilván így van – válaszolta. A megnyugtatónak szánt közlés azonban meglehetősen zavaros volt, bizonytalan és el-lentmondásos alapokra épült. Olyan megnyugtató volt, amiért nem vállalnak felelősséget. A Gyorskocsi utcában két hónappal később, ügyvédi beszélőn kollegája maga is elmesélte a 21-i riportot. Nem a Nap TV-ben, hanem a tv2-n hangzott el és senki nem kérte be a reggeli adás anyagait.

Fél 11 előtt elindultam a Belgrád rakpartra. Útközben az autóból felhívtam anyámat, hogy majd nemsokára megyek. Nála ugyan az előző nap voltam, de aztán kérte, hogy újból menjek el, mert eszébe jutott valami. Nem is csoda, hiszen aggódott értem. Felhívtam volt titkárságvezetőmet is, akit 19-én, a mentelmi jog felfüggesztésének napján láttam utoljára. Megszerezte beszédem videofelvételét és azért készült elmenni. Megbeszéltük, hogy programjaim után felhívom. Volt még egy telefonom: Torgyán titkár-nőjének. Kértem, hogy biztosítsanak egy parkolóhelyet a székház előtt.

A Belgrád rakparton kedvesen fogadtak. Torgyánnál most is nagy volt a sürgés-forgás, többen váraoztak, hogy bejussanak. Azonnal beszóltak és hamarosan belép-hettem hozzá. Izgatott volt, elmaradt a nála annyira megszokott kávézás. Annyi ideig voltunk a szobájában, amíg megmutatta egy nála levő példányon, hogy megjelent a Kis Újságban, a Kisgazdapárt hetilapjában mentelmi beszédem és az ő reflexiója. – Gyere Bélám, menjünk alkalmas helyre – vezetett ki a szobájából. Átmentünk az első emelet belső folyosójára, Marika szobájába. Mióta a fia ellen felléptek abban a bizo-nyos kazettaügyben, rendkívül óvatos volt a bizalmas beszélgetésekkel. Sem a minisz-teriumi dolgozószobájában, sem a pártszékházban levő irodájában nem tárgyalt általa kényesebbnek tartott dolgokat. Félt attól, hogy lehallgatják. A Belgrád rakparton az ilyen beszélgetésekhez Marika szobáját, vagy a mellette levő, egyébként általában üre-sen álló szobákat vette igénybe. Azt is csak rövid időre. Hogy ezzel ki lehet-e védeni azt, hogy lehallgassák, ha egyáltalán ezt akarnák, nem tudom. Ez a megoldás azonban számára azzal az előnnyel mindenképpen járt, hogy könnyen megszakíthatta a beszél-getést és főleg, hogy könnyedén kitérhetett a neki szánt kérdések elől. Az átvonulás ugyanis mindig hangsúlyozottan rövid időre szólt és bármikor otthagyhatta partnerét.

– Rendkívül röviden akarok veled beszélni – kezdte. – Ezért kértem, hogy gyere be. Azt tanácsolom neked, hogy néhány napra utazz el valahova, menj el egy vidéki isme-rősödhöz, vagy utaltasd be magad egy szanatóriumba. A hétvégére, azt javasolom, hogy mindenképpen menj el valahova – folytatta. Lehet ugyanis, hogy egy hétvégére mindenképpen be akarnak vinni. Addig beszélek fontos emberekkel a Fideszből, hogy nehogy megtegyék azt veled, amiről sokan beszélnek, és hogy ez irányban hassanak a Viktorra. Az előszobámban ott ül – talán láttad – Horváth János képviselő, aki régeb-ben kigazda volt.

Akkor tulajdonképpen átsiklottam az elnök ötletén. Horváth Jánost távolról ismer-tem, hallottam is arról, hogy valaha kigazda volt, de ez nem hagyott bennem nyomot. Mint ahogy terjengős felszólalásai és hozzászólásai sem nyűgöztek le a parlament me-

zőgazdasági vitáiban. Hogy mi volt a múltja, annak már szabadlábban néztem utána. Hosszú ideig úgy tűnt, Torgyán helyesen okoskodott. Az pedig 2006 októberéig meg sem fordult fejemben, hogy esetleg nem is járt az elnök hivatalában, rólam sem ekkor, sem máskor nem beszéltek. 2006 októberében Horváth Jánosnak is elküldtem tanulmányomat és a kísérőlevélben megemlítettem az eseményt. A képviselő vehemensen reagált, közlése és fogalmazásának „kedvessége” kommentárt nem igényel: „(a levélben) foglalt, velem kapcsolatos mondatai tévesek. Soha nem jártam Torgyán József elnök úr hivatalában. Ő velem sem másutt, sem más alkalommal nem beszéltem Önről, Szabadi Béláról.”

Horváth Jánosról – megismerhető életútja és személyes tapasztalatai, hányattatásai miatt – feltételezhető volt, hogy empátiával kezeli a kérdést és segít. Akkor is, ha erre külön nem kéri fel. Az események azonban nem igazolták ezt a reményt. Hogy ennek mi volt az oka: Horváth közönye vagy lehetőségei, esetleg valami más, a mai napig nem világos. Horváth János (szül. 1921) belekerült a háború utáni első koncepciók perекbe, az ún. magyar közösségi összeesküvés ügyében lefolytatott hét per egyikébe. 1945-től 1947-ig volt kispap nemzetgyűlési képviselő, a miniszterelnök Nagy Ferenc munkatársa, a Kispapárhoz kapcsolódó Parasztszövetség gazdaságpolitikai igazgatója. Más fiatal értelmiségiekkel együtt gazdasági egyetemet végzett Őt is a jövő ígéretének tartották, ahogy Nagy Ferenc mondta, az „aprószentek” közé tartozott. A háború végén részt vett a Magyar Függetlenségi Mozgalomban, 1944-ben a Gestapo letartóztatta. 1947 januárjában pedig – mentelmi joga kiadása után – a „demokratikus” politikai rendőrség. Még ugyanebben az évben három és fél év börtönre ítélik, de ténylegesen négy évet „ül”. 1952-től 1956-ig fizikai munkás. A forradalom után emigrál az USA-ba, ahol 1958-tól több egyetemen közgazdaságtant tanít. 1997-ben visszatelepül, 1998-tól Orbán Viktor meghívására országos listán a Fidesz parlamenti képviselője. A Fideszben biztosan bevált, hiszen 2002-ben, 81 éves korában, majd 2006-ban 85 évesen ismét a fiatal demokraták országgyűlési képviselője lett. Horváth János sokat nem tett, helyesebben nem tudott elérni a kispapok elleni fideszes politika megváltoztatásáért. Már ha akart, aminek nyomát nem találni. A Heti Válasz 2002. május 10-i számában, az Elnök úr vége a játéknak! A kispapok nagyválasztmánya leváltotta Torgyán Józsefet című cikkben többen kifejtik, szerintük a Fidesz éppen kispappolitikája miatt veszítette el a választásokat. Horváth János is óvatosan ezt pedzegeti: „Horváth János szerint is »elpuskázódott« valami: fél-egymillió kispap mentalitású ember haragudott meg a Fideszre, mert szerintük hátba szúrta az FKGP-t.”

– Már beszéltem korábban Várhegyi Attilával¹ – folytatta Torgyán. – Mondtam neki, hogy kényes helyzetbe kerülne, ha ezt tennék veled. – És mit válaszolt? – kérdeztem. – Ő is így látja. – Akarod, hogy újból szóljak neki? – Igen, válaszoltam, bár nem egészen értettem, hogy akkor mit is beszélt meg velem. De ennek tisztázására nem volt mód.

– Várnak – mondta az elnök és otthagytam. Akkor láttam személyesen Torgyánt jó ideig (2006 februárjáig, amikor tanúként jelent meg a tárgyalásomon) utoljára. Kimen-

¹ Várhegyi Attila akkoriban a Fidesz ún. hatos fogatának, legfelső hatalmi körének tagja, a kulturális minisztérium politikai államtitkára, sokak szerint tényleges vezetője. Talán az egyetlen olyan országgyűlési képviselő a magyar parlamentben, aki az ellene folytatott büntetőeljárást állami vezetőként, bársonyszékben csinálta végig. Olyan még nem volt – állítják sokan –, hogy valaki ellen büntetőeljárás folyt és közben a kormány tagja maradt.

tem az előtérbe, ahol a dohányzóasztalra le volt téve néhány példány Kis Újság. Ezeket magamhoz vettem, hogy a beszédemből tudjak adni az érdeklődőknek. Több ismerősöm álldogált a helyiségben, velük szót váltottam, jól esett jóindulatot tapasztalni. A diskurzus nagyjából negyedórát tartott. Közben zakatolt az agyam: Torgyán javaslatát természetesen el lehet felejtetni, de hiba lenne végig nem gondolni.

Mire kiértem az épületből megszületett a gondolat: most azonnal nem anyámhoz megyek, hanem, ha elérhető, Szőgyényihez. Utóvégre ő az ügyvédem, tanácskozzuk meg Torgyán javaslatát. Mikor kiléptem az épületből és feltárcsáztam a számát, nem voltam tisztában azzal, milyen horderejű döntést hozok. Joggal gondolhattam, hogy valakivel, az ügyvédemmel megbeszélem a kérdést, és utána dönthetek. Valójában ezzel a telefonnal minden eldőlt: kényszerpályára kerültem.”

Budapest, 2008. június 2.

Dr. Szabadi Béla

Forrás: Honlap

<http://www.szabadibela.hu/>